

CRISOL DENUNCIA

Las implicaciones sociales de la pandemia de COVID-19

1. La pandemia de COVID-19 ha profundizado las desigualdades sociales, incrementándose la pobreza, en todo el mundo. Ello se extiende a la vía de solución: el suministro de vacunas; pues, asistimos impotentes a la denominada “brecha inmunológica” (acceso a vacunas va estrechamente unido a riqueza del país donde se reside y al negocio de unos cuantos).

En nuestro país y según un informe de la organización Oxfam⁽¹⁾ de enero de 2021, **790.000 personas han caído en la pobreza severa en España a causa de la pandemia.**

"Nuestros resultados indican la existencia de desigualdades sociales en la incidencia de COVID-19 según la edad, el género, el área geográfica y los ingresos"⁽²⁾.

(1) Informe “El virus de la desigualdad” (consultable en la web de Oxfam: www.oxfam.org). Son personas que viven con menos de 16 € al día. Además, el porcentaje de pobreza ha pasado del 20,7% al 23,7%; es decir, un poco más de cinco millones de personas tienen ingresos inferiores al 60% de la renta media anual lo que vendría a ser unos 24 € al día, 8.736 €, anuales. (2) Informe “Socioeconomic Inequalities in COVID-19 in a European Urban Area: Two Waves, Two Patterns” (publicado 30.01.2021).

2. Se constata que la pandemia de COVID-19 ha afectado más a las clases sociales más desfavorecidas y muy especialmente a las mujeres. Son estos colectivos (mujeres cuidadoras, las personas que se dedican a recoger chatarra o las que hacen venta ambulante, por citar los que ya inicialmente quedaron desprotegidos) los que, precisamente, han resultado más aislados por la pandemia.

Según un informe de la Agencia de Salud Pública del Ayuntamiento de Barcelona⁽³⁾ **la pandemia ha afectado mucho más a los barrios más desfavorecidos de las ciudades**, constatándose asimismo que **existe una verdadera tendencia a la involución social.**

Por lo que hace a las mujeres, **la pandemia ha hecho más visible, la brecha de género**⁽⁴⁾. Se ha observado un impacto “desproporcionado” en la población femenina, con una mayor destrucción de empleo, más carga de trabajo en el hogar y un aumento de la violencia machista. Esto que es verdad para el conjunto, ha resultado **especialmente grave en el caso de las mujeres migrantes.**

A todo ello **se ha añadido, profundizándose, la brecha digital**⁽⁵⁾ que implica que los pobres poseen menos y peores terminales informáticos, con peores conexiones a internet, **lo que ha dificultado o imposibilitado el acceso a determinados trámites esenciales en estos momentos** (búsqueda de empleo, prestaciones de la Seguridad Social, gestiones de extranjería...). De igual manera, **los jóvenes** en situación económica precaria **han tenido que dejar sus estudios o han visto mermadas sus posibilidades de seguirlos adecuadamente.**

(3) Citado en noticia de la web social.cat de 22.02.2021. Así, por ejemplo, el barrio de Ciudad Meridiana del Distrito de Nou Barris, que ya sufrió muy duramente la crisis de 2008 y que durante muchos años fue el barrio con más desahucios de toda España, ahora es el tercer barrio de los 73 que tiene Barcelona, con más incidencia acumulada del COVID-19. Además, lo que sorprende más es que este barrio que es el de menor renta familiar de la ciudad, con un índice del 38,6 -100 es la media de Barcelona- (6,5 veces menos renta que el barrio más rico, Pedralbes) ha visto mermada su renta en los últimos años. En 2008 el índice de renta era de 58,8, 20 puntos más que en 2017, último año con registro. (4) France 24, 9.03.2021. (5) Julián Pérez Porto y María Merino. Publicado: 2016. Actualizado: 2018 (<https://definicion.de/brecha-digital/>), la definen como “la dificultad existente entre grupos sociales respecto al acceso y la utilización de las tecnologías de la información y la comunicación”.

3. Mención especial merecen nuestros ancianos: **la edad es el factor que más influye en el impacto de la enfermedad**: de los 70.000 muertos con diagnóstico confirmado, 60.000 tenían 70 años o más(6). **Recientemente el Gobierno de España certificó que 29.408 personas han muerto por coronavirus en residencias desde el inicio de la pandemia**(7). **¿Hará eso replantearse el sistema?**

(6) *El Confidencial*, 6.03.2021. (7) *El País*, 2.03.2021.

4. Frente a lo anterior, **la respuesta de nuestras autoridades ha sido inapropiada desde el punto de vista médico**(8) **e insuficiente desde el punto de vista social**, de los recursos públicos empleados para frenarla.

Se han primado los intereses de las grandes farmacéuticas sobre la salud de la población. No tiene sentido vetar inicialmente vacunas que, como por ejemplo la rusa Sputnik V, han acabado resultando más eficaces que algunas occidentales y al final, tener que adquirirlas(9).

Se ha constatado que **España gasta menos que el resto de Europa en la lucha contra el COVID-19**. Según cálculos del Fondo Monetario Internacional, el esfuerzo fiscal en España de las medidas para contener la pandemia y ayudar a los afectados equivale al 11% del PIB, lejos del 34% de Alemania o Italia y por detrás de Reino Unido o Francia(10).

(8) *'The Lancet'* critica la respuesta de España a la Covid-19 (*El diario*, 17.10.2020). (9) *Rusia asegura que la vacuna Sputnik V se fabricará en España y otros países de la UE* (RTVE, 9.03.2021). (10) *Cadena Ser*, 15.04.2020.

5. Todo lo anterior está sucediendo porque en Cataluña y en el resto de España **ha habido un escaso gasto público social en los últimos años**. Los recortes derivados de la crisis del 2008 aún no se han revertido y, relativamente, el gasto social ha perdido peso progresivamente.

Así, por ejemplo, aunque el gasto en políticas sociales en Cataluña recupera, ahora, los niveles de 2010, **los porcentajes de las partidas sociales y de bienestar respecto al total bajan**(11). En 2010 las partidas en educación, salud, vivienda... representaban la mitad del presupuesto y actualmente no llegan al 44%, mientras las tasas de pobreza han ido aumentando mucho más. Como ejemplo de la situación que padecemos en Cataluña, esta comunidad autónoma encabeza el "ranking de la vergüenza" de los desahucios en España(12).

Como resultado de la pandemia(13) y sus consecuencias **hay ya previsiones de estallidos sociales en todo el mundo**. Estas proyecciones deberían forzar un replanteamiento (aunque para muchos llegue tarde) por lo que hace a las prioridades de nuestros gobernantes, ante una situación cada vez más crítica, que alcanzará su cénit en un futuro cercano.

Pero la situación no sólo no se revertirá sino que se cronificará mientras no se asuma por la mayoría de la sociedad, a través de una mayor conciencia e implicación social, que **los derechos, también los sociales, se ganan día a día, luchando por ellos y pensando, siempre, en el conjunto de la humanidad**.

(11) *Insocat 2019 de ECAS*. (12) Fuente: *El Triangle* (19.03.2021). (13) Informe: "Repercusiones sociales de la pandemia" (Fondo Monetario Internacional, enero 2021).

¡Esta vez sí: hay que rescatar a las personas!

Colaboran en **CRISOL** las siguientes organizaciones, en orden alfabético:

Más INFORMACIÓN sobre CRISOL en: <http://www.asec-asic.org/enlaces-2/crisol/>

CRISOL DENUNCIA

Les implicacions socials de la pandèmia de COVID-19

1. La pandèmia de COVID-19 ha aprofundit les desigualtats socials, incrementant la pobresa, a tot el món. Això s'estén a la via de solució: el subministrament de vacunes; doncs, assistim impotents a l'anomenada "bretxa immunològica" (accés a vacunes va estretament unit a riquesa de el país on es resideix i a el negoci d'uns quants).

Al nostre país i segons un informe de l'organització Oxfam⁽¹⁾ de gener de 2021, **790.000 persones han caigut en la pobresa severa a Espanya a causa de la pandèmia.**

"Els nostres resultats indiquen l'existència de desigualtats socials en la incidència de COVID-19 segons l'edat, el gènere, l'àrea geogràfica i els ingressos"⁽²⁾.

(1) Informe "El virus de la desigualtat" (consultable al web d'Oxfam: www.oxfam.org). Són persones que viuen amb menys de 16 € a el dia. A més, el percentatge de pobresa ha passat del 20,7% al 23,7%; és a dir, una mica més de cinc milions de persones tenen ingressos inferiors a el 60% de la renda mitjana anual el que vindria a ser uns 24 € a el dia, 8.736 €, anuals. (2) Informe "Socioeconòmic Desigualtats COVID-19 in a European Urban Àrea: Two Waves, Two Patterns" (publicat 2021.01.30).

2. Es constata que la pandèmia de COVID-19 ha afectat més a les classes socials més desfavorides i molt especialment a les dones. Són aquests col·lectius (dones cuidadores, les persones que es dediquen a recollir ferralla o les que fan venda ambulants, per citar els que ja inicialment van quedar desprotegits) els que, precisament, han resultat més aïllats per la pandèmia.

Segons un informe de l'Agència de Salut Pública de l'Ajuntament de Barcelona⁽³⁾ **la pandèmia ha afectat molt més als barris més desfavorits de les ciutats, constatant-se així mateix que hi ha una veritable tendència a la involució social.**

Pel que fa a les dones, **la pandèmia ha fet més visible, la bretxa de gènere**⁽⁴⁾. S'ha observat un impacte "desproporcionat" a la població femenina, amb una major destrucció d'ocupació, més càrrega de treball a la llar i un augment de la violència masclista. Això que és veritat per al conjunt, ha resultat **especialment greu en el cas de les dones migrants.**

A tot això **s'ha afegit, aprofundint-se, la bretxa digital**⁽⁵⁾ que implica que els pobres tinguin menys i pitjors terminals informàtics amb pitjors connexions a internet **el que ha dificultat o impossibilitat l'accés a determinats tràmits essencials a hores d'ara** (recerca de feina, prestacions de la Seguretat Social, gestions d'estrangeria ...). De la mateixa manera, **els joves** en situació econòmica precària o **han hagut de deixar els seus estudis o han vist minvades les seves possibilitats de seguir-los adequadament.**

(3) Citat en notícia del web social.cat de 2021.02.22. Així, per exemple, el barri de Ciutat Meridiana del Districte de Nou Barris, que ja va patir molt durament la crisi de 2008 i que durant molts anys va ser el barri amb més desnonaments de tot Espanya, ara és el tercer barri dels 73 que té Barcelona, amb més incidència acumulada de l'COVID-19. A més, el que sorprèn més és que aquest barri que és el de menor renda familiar de la ciutat, amb un índex de l'38,6 -100 és la mitjana de Barcelona- (6,5 vegades menys renda que el barri més ric, Pedralbes) ha vist minvada la seva renda en els últims anys. El 2008 l'índex de renda era de 58,8, 20 punts més que el 2017, últim any amb registre. (4) France 24, 2021.03.09. (5) Julián Pérez Porto i Maria Merino. Publicat: 2016. Actualitzat: 2018 (<https://definicion.de/brecha-digital/>), la defineixen com "la dificultat existent entre grups socials pel que fa a l'accés i la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació".

3. Menció especial mereixen els nostres avis: **l'edat és el factor que més influeix en l'impacte de la malaltia**: dels 70.000 morts amb diagnòstic confirmat, 60.000 tenien 70 anys o més(6). **Recentment el Govern va certificar que 29.408 persones han mort per coronavirus en residències des de l'inici de la pandèmia(7). Farà això replantejar-se el sistema?**

(6) *El Confidencial*, 6.03.2021. (7) *El País*, 2.03.2021.

4. Davant d'això, **la resposta de les nostres autoritats ha estat inadequada des del punt de vista mèdic(8) i insuficient des del punt de vista social**, dels recursos públics emprats per frenar-la.

S'han primat els interessos de les grans farmacèutiques sobre la salut de la població. No té sentit vetar inicialment vacunes que, com ara la russa Sputnik V, han acabat resultant més eficaços que algunes occidentals i a la fi, haver de adquirir-les(9).

S'ha constatat que **Espanya gasta menys que la resta d'Europa en la lluita contra el COVID-19**. Segons càlculs de el Fons Monetari Internacional, l'esforç fiscal a Espanya de les mesures per contenir la pandèmia i ajudar els afectats equival a l'11% de l'PIB, lluny de l'34% d'Alemanya o Itàlia i per darrere del Regne Unit o França(10).

(8) *'The Lancet' critica la resposta d'Espanya a la Covid-19* (El diari, 2020.10.17). (9) *Rússia assegura que la vacuna Sputnik V es fabricarà a Espanya i altres països de la UE* (RTVE, 2021.03.09). (10) *Cadena Ser*, 2020.04.15.

5. Tot l'anterior està succeint perquè a Catalunya i a la resta d'Espanya **hi ha hagut una escassa despesa pública social en els últims anys**. Les retallades derivades de la crisi de l'any 2008 encara no s'han revertit i, relativament, la despesa social ha perdut pes progressivament.

Així, per exemple, encara que la despesa en polítiques socials a Catalunya recupera, ara, els nivells de 2010, **els percentatges de les partides socials i de benestar pel que fa al total baixen(11)**. El 2010 les partides en educació, salut, habitatge ... representaven la meitat del pressupost i actualment no arriben a el 44%, mentre les taxes de pobresa han anat augmentant molt més. Com a exemple de la situació que patim a Catalunya, aquesta comunitat autònoma encapçala el "rànkning de la vergonya" dels desnonaments a Espanya(12).

Com a resultat de la pandèmia(13) i les seves conseqüències **hi ha ja previsions d'esclats socials a tot el món**. Aquestes projeccions haurien de forçar un replantejament (encara que per a molts arribi tard) pel que fa a les prioritats dels nostres governants, davant d'una situació cada vegada més crítica, que arribarà al seu zenit en un futur proper.

Però la situació no només no es revertirà sinó que es cronificarà mentre no s'assumeixi per la majoria de la societat, a través d'una major consciència i implicació social, que **els drets, també els socials, es guanyen dia a dia, lluitant per ells i pensant, sempre, en el conjunt de la humanitat**.

(11) *Insocat 2019 d'ECAS*. (12) *Font: El Triangle* (19.03.2021). (13) *Informe: "Repercussions socials de la pandèmia"* (Fons Monetari Internacional, gener 2021).

Aquest cop sí: cal rescatar les persones!

Col·laboren a **CRISOL** les següents organitzacions, en ordre alfabètic:

Més INFORMACIÓ sobre CRISOL a: <http://www.asec-asic.org/enlaces-2/crisol/>